

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет соціології і права
Кафедра соціології

Якісні методи соціологічного дослідження

Спеціальність 054 Соціологія
Освітньо-професійна програма Врегулювання конфліктів та медіація

Курс	4
Семестр	7

Статус вибіркова дисципліна
Форма навчання Денна, заочна

ECTS	5
Годин	150

Семестровий контроль Залік
Індивідуальне завдання

Інформація про викладача

ПІБ	Якубін Олексій Леонідович Старший викладач кафедри соціології Кандидат політичних наук
Профіль викладача	http://www.sociology.kpi.ua/faculty-2
e-mail	jacubin@gmail.com

Розподіл годин та занять

Форма навчання	Аудиторні заняття					
	Лекції		Практичні		Лабораторні	
	заняття	години	заняття	години	заняття	години
Денна	18	36	18	36	0	0
Заочна						

Анотація навчальної дисципліни

Метою освітньої компоненти є формування у студентів не лише комплексних знань про теоретичні підстави, принципи, особливості якісної методології в сучасних соціальних науках, але і практичних навичок аналізу зібраних якісних даних різного типу, а також формування умінь і навичок переходу від неструктурованих даних до науково-значимих узагальнень, аргументів різного рівня аж до побудови теорії.

Передбачається, що студенти не лише поглиблено вивчатимуть специфіку якісного дослідження, але і навчаться бачити усю складність цієї методології з точки зору її евристичних можливостей.

Програма курсу формує науково-дослідні і технологічні навички, визначає систему понять і категорій сучасної дослідницької методології щодо публічної сфери та соціальних комунікацій, знайомить зі стратегіями збору, обробки й інтерпретації даних (в першу чергу - текстуальних та візуальних), презентації звітів, написанням аналітичних записок, формування професійних компетенцій студентів, як дослідників.

Завданням дисципліни є формування у студентів здатностей вести дослідницьку діяльність, включаючи аналіз проблем, постановку цілей і завдань, вибір способу й методів дослідження, а також оцінку його якості; працювати з інформацією: знаходити, оцінювати й використовувати інформацію з різних джерел, необхідну для вирішення наукових і професійних завдань; використовувати у професійній діяльності базові знання у галузі природничих і соціально-поведінкових наук; формулювати цілі, ставити конкретні завдання наукових досліджень в різних сферах соціології з використанням передового вітчизняного і зарубіжного досвіду проведення фундаментальних і прикладних наукових розвідок.

Студенти будуть використовувати соціологічні поняття та теорії, надані викладачем на лекціях, для аналізу повсякденної реальності, її концептуального осмислення, використання до повсякденних явищ та проблем. Також увага буде приділена груповим дискусіям на семінарських заняттях щодо моделей та принципів теоретизування в контексті соціально-політичних умов розвитку соціологічної науки, вмінні працювати з текстами першоджерел з соціології інновацій та конфлікту.

У контексті самостійної роботи студентам пропонується обрати художній твір (фільм, книгу, виставу) і проаналізувати його з точки зору однієї з парадигм сучасної соціології інновації та конфлікту і презентувати результати на одному з семінарських занять. Семестрова атестація з дисципліни передбачає усний залік у сьомому семестрі.

Перелік тем

- Тема 1. Якісна методологія в соціальних науках: вступ.
- Тема 2. Проектування якісного дослідження.
- Тема 3. Соціологія, як предмет дискурс-аналізу
- Тема 4. Текст в соціальних науках - основні підходи
- Тема 5. Соціальний конструктивізм в аналізі даних
- Тема 6. Соціальні конструкти/структури/ЗМІ/влада та аналіз даних
- Тема 7. Основні методи аналізу тексту та дискурсу.
- Тема 8. Традиційні соціологічні методи у світлі дискурс-аналізу.
- Тема 9. Структураліський аналіз текстів/даних
- Тема 10. Інтерпретація даних обґрунтованою теорією.
- Тема 11. Етнографічний підхід в якісних дослідженнях.
- Тема 12. Опис в якісних дослідженнях.

Соціологія науки і техніки

Тема 13. Метод кейс-стадіс в якісних дослідженнях.

Тема 14. Інституційний аналіз.

Тема 15. Контент-аналітичні методибору та аналізу інформації.

Тема 16. Метод та техніки івент-аналізу.

Тема 17. Презентація результатів якісного дослідження.

Результати навчання¹

Результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються студентам на першому занятті.

№ з/п	Результати навчання	Контрольні заходи оцінювання	Термін виконання
1	Знання теоретичних основ та бекграунду текстоорієнтованих методів соціальних наук	відповіді на семінарських заняттях; участь у груповій дискусії	Тиждень 1-18
2	Знання сучасного стану методології соціальних наук	відповіді на семінарських заняттях; участь у груповій дискусії	Тиждень 1-18
3	Знання баз даних для текстоорієнтованих методів соціальних наук.	відповіді на семінарських заняттях; участь у груповій дискусії	Тиждень 1-18
4	Знання спеціалізованих текстоорієнтованих методів — різних варіантів соціального дискурс-аналізу, традиційного аналізу текстів, структуралізму та постструктуралізму, контекстуальної критики, контент-аналізу, івент-аналізу, методів усної історії.	відповіді на семінарських заняттях	Тиждень 1-18
5	Знання особливостей міжпарадигмальної взаємодії, суперечності та можливі шляхи колаборації в дослідженнях інновацій та конфлікту.	відповіді на семінарських заняттях	Тиждень 1-18
6	Знання технік роботи з якісними методами у ситуаціях первинного та вторинного аналізу соціологічних даних	відповіді на семінарських заняттях; модульна контрольна	Тиждень 1-18
7	Вміння збирати та обробляти дані (документи/архівні/соціальні/історичні дані/біографії/візуальні зображення та матеріали) за допомогою спеціалізованих текстоорієнтованих методів	відповіді на семінарських заняттях;	Тиждень 1-18
8	Вміння проводити порівняні соціологічні дослідження в межах і між суспільствами	відповіді на семінарських заняттях; експрес контрольна	Тиждень 1-18

¹ Learning outcomes.

9	Вміння переводити концептуальні категорії у форму практичного дослідницького дизайну	відповіді на семінарських заняттях	Тиждень 1-18
---	--	------------------------------------	--------------

Форми, методи та технології навчання

Навчальні заняття з дисципліни “Якісні методи соціологічного дослідження” проводяться у формі лекційних та семінарських занять. На лекціях викладач формулює положення теорій, формулює ключові поняття з тем, наводить приклади. Лекції відбуваються у формі діалогу, коли викладач задає зустрічні запитання аудиторії щодо навчального матеріалу, може попросити дати оперативну відповідь на поточне запитання, або матеріал попередніх занять.

Самостійна робота студента розрахована на підготовку питань до семінарських занять, аналіз окремих першоджерел. Викладач також пропонує до опрацювання сучасні наукові статті та публіцистичні матеріали пов'язані з якісними методами соціологічного дослідження. Тези деяких з таких матеріалів викладач проголошує наприкінці заняття, студенти у свою чергу також шукають новини щодо досліджень якісних методів соціологічного дослідження.

Основною формою роботи на семінарському заняття є виступ, який поєднує комунікативні здатності студента з демонстрацією та закріпленням знань. Викладач оцінює як глибину, ширину, точність визначень під час виступу студента, здатність оперативно реагувати на запитання аудиторії. Під час семінарського заняття додаткового оцінюється активність студентів при формулюванні запитань, участь у дискусії, формулювання альтернативних гіпотез, вміння посилатися на теоретичні положення та критично оцінювати наявні теорії і практики.

Навчальні ресурси

1. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
2. <http://i-soc.com.ua/journal/content.php> – Соціологія: теорія, методи, маркетинг.
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
4. <https://prometheus.org.ua/>. Найкращі онлайн-курси України та світу.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кількість	Всього
1.	Виступи на семінарських заняттях	20	5	6	30
2.	Активність роботи на семінарських заняттях	15	4	5	20
3.	Експрес-контрольні на лекціях	10	5	4	20

Соціологія науки і техніки

4.	Модульна контрольна робота (МКР)	20	20	1	20
5.	Заохочувальні бали	10	10	1	10
	Всього				100

Семестрова атестація студентів

Обов'язкова умова допуску до заліку		Критерій
1	Поточний рейтинг	$RD \geq 40$
2	Модульна контрольна робота (МКР)	$RD \geq 12$

Можливість отримання оцінки «автоматом»: так.

Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру, за умови зарахування МКР, переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею переведення. Якщо сума балів менша за 60, але МКР зараховано, студент виконує залікову контрольну роботу. У цьому разі сума балів за виконання МКР та залікову контрольну роботу переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею переведення. Студент, який у семестрі отримав більше 60 балів та має позитивну оцінку за МКР, отримує залікову оцінку «автоматом».

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою ²

Рейтингові бали, RD	Оцінка за університетською шкалою
$95 \leq RD \leq 100$	Відмінно
$85 \leq RD \leq 94$	Дуже добре
$75 \leq RD \leq 84$	Добре
$65 \leq RD \leq 74$	Задовільно
$60 \leq RD \leq 64$	Достатньо
$RD < 60$	Незадовільно
Невиконання умов допуску	Не допущено

² Оцінювання результатів навчання здійснюється за рейтинговою системою оцінювання відповідно до рекомендацій Методичної ради КПІ ім. Ігоря Сікорського, ухвалених протоколом №7 від 29.03.2018 року.

**Політика навчальної
дисципліни**

Порушення термінів виконання завдань та заохочувальні бали

Заохочувальні бали		Штрафні бали	
Критерій	Ваговий бал	Критерій	Ваговий бал
Участь у конференції / публікація тез	5 балів	відсутні	
Участь у 2 турі Всеукраїнської студентської олімпіади	10 балів		
Публікація наукової статті	10 балів		

Відвідування занять

Відвідування лекційних і семінарських занять є обов'язковим.

Пропущені контрольні заходи оцінювання

Пропущену модульну контрольну роботу можна написати повторно, але до моменту проставлення проміжної атестації з урахуванням часу, необхідного викладачу для перевірки роботи. Пропущені експрес-контрольні не відпрацьовуються.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Для оскарження контрольних заходів студент має подати заяву, у якій має бути вказана причина оскарження, наведені факти упередженості викладача. Викладач повинен обговорити дану заяву зі студентом особисто на консультації. В разі відсутності порозуміння щодо результату контрольного заходу, формується комісія з викладачів кафедри, яка оцінює процедуру проведення контрольного заходу та претензії студента. Комісія може вирішити провести контрольний захід повторно, або відхилити заяву. Рішення комісії є остаточним та оскарженню не підлягає.

Календарний рубіжний контроль

Проміжна атестація студентів (далі – атестація) є календарним рубіжним контролем. Метою проведення атестації є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами³.

На першій проміжній атестації студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг на час атестації складає 20 і більше балів. На другій проміжній атестації студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг на час атестації складає 40 і більше балів. У випадку, якщо цей показник не відповідає вимогам, виставляється «не атестований».

³ Рейтингові системи оцінювання результатів навчання: Рекомендації до розроблення і застосування. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 20 с.

Відпрацювання «не атестації» здійснюється на консультаціях з викладачем шляхом усної відповіді на питання не засвоєного студентом матеріалу.

Критерій		Перша атестація	Друга атестація
Термін атестації ⁴		Тиждень 8	Тиждень 14
Умови отримання атестації	Поточний рейтинг ⁵	≥ 20 балів	≥ 40 балів
	...	—	+

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

ПВ6 Соціологія інновацій та конфлікту			
Програмні результати навчання		Методи навчання	Форми оцінювання
ЗК 9	Здатність вести дослідницьку діяльність, включаючи аналіз проблем, постановку цілей і завдань, вибір способу й методів дослідження, а також оцінку його якості	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Практична перевірка
ЗК 10	Здатність працювати з інформацією: знаходити, оцінювати й використовувати інформацію з різних джерел, необхідну для вирішення наукових і професійних завдань	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Практична перевірка
ЗК 11	Здатність використовувати у професійній діяльності базові знання у галузі природничих і соціально-поведінкових наук	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Практична перевірка
ФК 8	Здатність формулювати цілі, ставити конкретні завдання наукових досліджень в різних	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Практична перевірка

⁴ Там само.

⁵ Там само.

Соціологія науки і техніки

	сферах соціології з використанням передового вітчизняного і зарубіжного досвіду проведення фундаментальних і прикладних наукових розвідок		
ЗН 2	Основ науково-дослідницької діяльності, методів, методології, процедур та професійно-етичних стандартів проведення соціологічних досліджень	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Практична перевірка
ЗН 3	Теорій модернізації та демократизації європейських і світових суспільств, чинників модернізації / демодернізації соціальних процесів	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Практична перевірка
УМ 6	Використовувати сучасні методи збору і обробки емпіричної соціологічної інформації	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Практична перевірка
УМ 8	Аналізувати соціальні процеси, вивчати громадську думку, критично оцінювати інформацію	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Практична перевірка